

GRØNLANDS SELVSTYRE
ØKONOMI- OG PERSONALESTYRELSEN
1. september 2020

VEJLEDNING
til Bekendtgørelse nr. 5 af 15. marts 1994
om Borgerligt ombud

INDLEDNING

Denne vejledning erstatter vejledning af 18. marts 1994.

Der er siden bekendtgørelse nr. 5 af 15. marts 1994 om borgerligt ombud, sket ændringer i anden lovgivning som eksempelvis retsplejeloven, der gør op med tidligere anvendt terminologi, selvom bagvedliggende hensyn er de samme.

Foranlediget af erfaringer, hvor autoriserede forsvarer ikke kunne få fri fra sit hovederhverv til varetagelsen af borgerligt ombud, har det vist sig nødvendigt at præcisere hvad "bisidder" i bekendtgørelsen dækker over. Dette er primært sket i afsnittet »BORGERLIGT OMBUD«.

Samtidig er der som følge af Selvstyrets indførelse, sket en sproglig opdatering af vejledningen, således der eksempelvis står »Inatsisartut« i stedet for »Grønlands Landsting« og lignende.

Opmærksomheden henledes endvidere på, at vejledningen fastsætter nærmere regler i henhold til bekendtgørelsens bemyndigelser i § 6, stk. 2 og § 8. Indholdet heraf er uændret.

Øvrige indholdsmæssige forhold er videreført fra den tidligere vejledning.

Indledning fra tidligere:

Med Grønlands Hjemmestyres Bekendtgørelse nr. 5 af 15. marts 1994 om Borgerligt ombud udgår Ministeriet for Grønlands Bekendtgørelse af 28. september 1979 om Borgerligt ombud, for så vidt angår tjenestemænd i Grønlands Hjemmestyres og de grønlandske kommuners tjeneste.

Baggrunden for revisionen af den eksisterende bekendtgørelse er, at der har været en tendens til at fortolke begrebet "Borgerligt ombud" udvidende. I den nye bekendtgørelse er der således sket en præcisering af begrebet "Borgerligt ombud". Det er ligeledes blevet præciseret, hvornår et hverv kan anses for lønnet, således at der skal gives tjenestefrihed mod løn fradrag.

Bekendtgørelsens bestemmelser er beskrevet i denne vejledning, der omhandler

- bekendtgørelsens område
- borgerligt ombud
- tjenestefrihed
- a) tjenesteomlægning
- b) med løn
- c) uden løn
- tjenestefrihed for kredsdommere, lægdommere og bisiddere
- hverv som medlem af folketinget
- fælles bestemmelser

Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. april 1994.

BEKENDTGØRELSENS OMRÅDE

Bekendtgørelsen gælder for tjenestemænd i Grønlands Selvstyre og de grønlandske kommuners tjeneste, herunder tjenestemænd der er udlånt til de selvstyrejede aktieselskaber.

Hovedparten af de overenskomstansatte vil tillige være omfattet af bekendtgørelsen via deres overenskomst, idet der i de enkelte overenskomster typisk henvises til tjenestemandreglerne.

Med hensyn til de selvstyrejede virksomheder vil gælde, at det er op til bestyrelsen at afgøre, hvorvidt ansatte, hvis ansættelsesforhold ikke er reguleret af overenskomst, der hjemler tjenestefrihed til varetagelse af borgerlige ombud, skal kunne ydes tjenestefrihed til varetagelse af disse hverv efter bestemmelserne i bekendtgørelsen.

BORGERLIGT OMBUD

Medlemskab af Inatsisartut, medlemskab af kommunalbestyrelse, bygderåd samt udvalg nedsat af disse instanser i henhold til gældende lovgivning vil blive anset som værende borgerlige ombud. Hvervene som kredsdommer, lægdommer og bisidder vil ligeledes blive betragtet som borgerlige ombud.

Den tidligere bisidderordning er ved ikrafttrædelsen af Retsplejelov for Grønland blevet erstattet af ordningen om autoriserede forsvarere. Af bemærkninger til retsplejelovens § 66 fremgår »at de personer, der kan komme på tale som autoriserede forsvarere, tilhører herefter den samme personkreds, som de nuværende bisiddere i kriminalsager«. Varetagelsen af hvervet som autoriseret forsvarer er derfor omfattet af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 5 om bisidder.

For så vidt angår medlemskab af udvalg nedsat af Inatsisartut, kommunalbestyrelser eller bygderåd vil gælde, at kun medlemmer direkte udpeget af de nævnte instanser vil være omfattet af bekendtgørelsen .

Medlemskab af bestyrelser i offentlige institutioner vil tillige være omfattet af bekendtgørelsen, dersom medlemmet er direkte udpeget af ovennævnte instanser eller Naalakkersuisut.

Derimod vil medlemmer af ovennævnte udvalg, der er udpeget af andre end ovennævnte instanser ikke være omfattet af bekendtgørelsen. Det samme gør sig gældende i de tilfælde, hvor en af de nævnte instanser udpeger medlemmer til udvalg efter indstilling fra private interesseorganisationer m.v.

TJENESTEFRIHED

Tjenestemænd, der varetager borgerlige ombud, har ret til tjenestefrihed i den udstrækning, det er nødvendigt af hensyn til udførelsen af det pågældende hverv, herunder til deltagelse i udvalgs-/bestyrelsesmøder, årsmøder eller kursus/uddannelse, som er et led i varetagelsen af ombudet eller hvervet.

For så vidt angår kredsdommere, lægdommere og bisiddere (autoriserede forsvarere) vil der kunne gives tjenestefrihed til deltagelse i retsmøder, rejser til og fra retsmøder inden for retskredsen, kredsdommermøder efter anmodning fra landsdommeren samt fornøden uddannelse til varetagelse af hvervene. Andet arbejde, der er forbundet med hvervene, må udføres i fritiden.

Tjenesteomlægning

Frihed til varetagelse af borgerlige ombud skal primært søges tilvejebragt ved tjenesteomlægning/-bytning.

Ved tilrettelæggelsen af tjenesten påhviler det begge parter at medvirke til en hensigtsmæssig løsning. Ved tilrettelæggelsen af tjenesten skal der tages hensyn til, at tjenestemanden ikke pålægges en samlet arbejdstid af uforholdsmæssig længde.

Dersom tjenestefriheden ikke kan skaffes ved tjenesteomlægning/-bytning, eller medfører den påtænkte tjenesteomlægning/-bytning en væsentlig udvidelse af tjenestemandens samlede arbejdstid, vil der skulle ydes tjenestefrihed med eller uden løn efter bestemmelserne i §§ 4 og 5.

Tjenestefrihed med løn

Et hverv/ombud anses for ulønnet, når der udelukkende kan ydes dagpenge til betaling af kost og logi, som er fastsat af Inatsisartut eller godkendt af Tilsynsrådet for de grønlandske kommuner.

Er et hverv/ombud ulønnet, kan der ydes tjenestefrihed uden lønfradrag i indtil 60 dage i løbet af et kalenderår. De 60 dage er akkumuleret frihed, dvs. at der ialt kan ydes tjenestefrihed i 480 timer pr. kalenderår. I sådan tjenestefrihed medregnes ikke fornødne rejsedage.

Udgifterne til tjenestefriheden i de nødvendige rejsedage afholdes af den instans for hvem, det borgerlige ombud udføres.

Tjenestefrihed uden løn

Hverv/ombud anses for lønnet, hvis der ydes vederlag eller mødediæter, som er fastsat af Inatsisartut eller godkendt af Tilsynsrådet for de grønlandske kommuner, eller såfremt der er mulighed for at yde godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste.

Ved vederlag forstås honorering af enhver art i forbindelse med varetagelsen af ombudet/hvervet, hvad enten den udbetales som en fast månedlig ydelse eller honorering sker i form af honorarer, der gøres op pr. møde.

Udbetaling af vederlag og mødediæter sker i forbindelse med den normale lønudbetaling.

Udbetaling af rejseforskuud og afregning kan ske a conto.

Tjenestefriheden ydes mod fradrag i lønnen.

Opmærksomheden skal henledes på bestemmelsen i § 5 stk. 2.

Lønfradraget kan således, medmindre tjenestemanden erklærer sig indforstået med en anden afregningsmåde, for hver måned højst udgøre et beløb, der svarer til det månedlige vederlag eller de mødediæter, der er ydes for varetagelsen af ombudet eller hvervet.

Overskydende beløb overføres til næste måned.

Det samlede lønfradrag inden for et ferieår, kan ikke overstige det vederlag eller de mødediæter, der i samme tidsrum er oppebåret af tjenestemanden.

TJENESTEFRIHED FOR KREDSDOMMERE, LÆGDOMMERE OG BISIDDERE/AUTORISEREDE FORSVARERE

Hvervene som kredsdommere, lægdommere og bisiddere/autoriserede forsvarere er lønnede, hvorfor der skal ydes tjenestefrihed uden løn, når hvervene varetages.

Dette gælder også for ansatte ved helt eller delvis selvstyrejede virksomheder som eksempelvis Royal Greenland A/S, KNI-selskaberne m.v.

Der vil dog ikke skulle ske løntræk i forbindelse varetagelsen af hvervene.

Det er således aftalt med Justitsministeriet og Finansministeriet, at den enkelte arbejdsgiver løbende opgør de timer, den ansatte bruger til varetagelse af de heromhandlede hverv, og udbetaler den sædvanlige løn uden lønfradrag.

Regning på lønnen for det antal timer, hvor der skulle have været foretaget løntræk, fremsendes til landsretten i Nuuk pr. kvartal, hvorefter landsretten refunderer udgiften.

HVERV SOM MEDLEM AF FOLKETINGET

Med henvisning til § 6 stk. 2 fastsættes følgende bestemmelser for aflønningen af tjenestemænd, der udfører delvis tjeneste i stillingen under medlemskabet af folketinget:

Såfremt tjenestemanden udfører delvis tjeneste i stillingen, oppebærer han en tilsvarende brøkdelen, dog maksimalt halvdelen af den for stillingen fastsatte fulde løn.

Brøkdelen fastsættes på grundlag af den tjeneste i stillingen, der præsteres på årsbasis, og beregnes som forholdet mellem den forventede faktisk præsterede tjeneste og den for stillingen gældende arbejdstidsnorm på årsbasis. Tid, hvori tjenestemanden står til disposition for arbejdsgiveren uden at præstere faktisk tjeneste, indgår ikke i beregningsgrundlaget. Ovennævnte brøkdelen fastsættes af Grønlands Selvstyre på grundlag af en udtalelse fra tjenestemanden. Brøkdelen kan kun ændres med virkning fra begyndelsen af et folketingsår og kun med fremtidig virkning.

Ændring kan dog ske på et andet tidspunkt, såfremt tjenestemanden forlader den stilling, han beklædte ved brøkdelen fastsættelse, eller der foreligger ganske særlige omstændigheder, herunder nyvalg til folketinget.

Såfremt den forventede faktiske tjeneste i stillingen overstiger halvdelen af den for stillingen gældende arbejdstidsnorm på årsbasis, beregnes den hertil svarende brøkdelen, uanset at der aldrig kan oppebæres mere end halvdelen af den for stillingen fastsatte fulde løn.

For en tjenestemand, der indtræder som midlertidigt medlem (suppleant) i Folketinget i anledning af et ordinært medlems orlov, fastsættes ovennævnte brøkdelen først, når det midlertidige medlemskab har varet 2 måneder i sammenhæng. Brøkdelsammensætningen har i så fald virkning fra tidspunktet for det midlertidige medlems indtræden i Folketinget. I tiden indtil brøkdelen fastsættes samt i tilfælde, hvor det midlertidige medlemskab varer under 2 måneder, ydes eventuel tjenestefrihed i stillingen mod lønfradrag efter reglerne i § 4 stk. 1, jvf. § 3 stk. 2.

FÆLLES BESTEMMELSER

I følge § 7 kan den tid, i hvilke en tjenestemand har tjenestefrihed eller udfører tjeneste med nedsat tjenestetid for at varetage ombud eller hverv som nævnt i § 1, eller for at bestride hverv som medlem af folketinget, medregnes i løn- og pensions ancienniteten efter udtalelse fra lønningsrådet.

Der kræves kun en generel stillingtagen til spørgsmålet fra lønningsrådets side, hvorfor spørgsmålet kun skal forelægges rådet een gang.

Kun tjenestemænd vil være omfattet af § 7.